

WEB-KVEST METODIDAN AMALIY FOYDALANISH

Qodirova Manzura

Guliston davlat universiteti 2-bosqich tayanch doktoranti

Anontatsiya: Mazkur maqolada "WebQuest" texnologiyasi tushunchalarining mohiyati va mazmuni, o'quv kvestining yaratishda olib borilgan tadqiqotlar, o'quv jarayonida o'quv kvestlari texnologiyasidan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari yoritib berilgan. Shuningdek, web-kvest tushunchasining fanga kirib kelishi tarixi, web-kvest texnologiyasiga berilgan ta'riflar xususida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: web-kvest texnologiyasi, metodika, onlayn va oflayn, kommunikatsiya, ta'lim, tajriba, qulaylik.

Аннотация: В данной статье освещены сущность и содержание понятия технологии «Вебквест», исследования, проводимые при создании образовательного квеста, особенности использования технологии образовательных квестов в образовательном процессе. Также дана история внедрения понятия веб-квест в науку, сведения об определениях технологии веб-квеста.

Ключевые слова: технология веб-квеста, методика, онлайн и оффлайн, общение, образование, опыт, удобство.

Annotation: In this article, the essence and content of the concepts of "WebQuest" technology, the research conducted in the creation of the educational quest, the specific features of using the technology of educational quests in the educational process are highlighted. Also, the history of the introduction of the concept of web-quest into science, information about the definitions given to the technology of web-quest are given.

Keywords: web-quest technology, methodology, online and offline, communication, education, experience, convenience.

Hozirgi globallashuv jarayonida yangi bilimlarning paydo bo'lish jarayoni tezlashmoqda. Ta'lim sifatini doimiy ravishda oshirish, raqamli texnologiyalarga o'tish bugungi kunda ta'limda eng dolzarb masalalardan hisoblanadi. Ushbu muammolarni hal qilishda axborot kompetensiyasi asosiy rol o'ynaydi.

WebQuest so'rovga asoslangan dars formati bo'lib, unda talabalar ishlayotgan ma'lumotlarning barchasi Internetdan olinadi.

Ular turli xil dasturlar, jumladan, veb-saytlarga havolalarni o'z ichiga olgan oddiy matn muharriri yordamida yaratilishi mumkin. "Educational WebQuest – bu internetdagi sayt bo'lib, u talabalar muayyan ta'lim topshirig'ini bajarayotganda ishlaydi.

Bunday veb-kvestlar Internetni ta'lim jarayonida turli darajadagi o'quv fanlariga maksimal darajada integratsiya qilish uchun ishlab chiqilmoqda.

Ular alohida muammo, o'quv predmeti, mavzuni qamrab oladi va fanlararo bo'lishi mumkin. Web-Quest modeli birinchi marta 1995 yilda San-Diego universiteti professori Berni Dodj tomonidan taqdim etilgan.

Butun dunyo o'qituvchilari ushbu texnologiyadan darsda Internetdan muvaffaqiyatli foydalanish usullaridan biri sifatida foydalanishmoqda. Birinchi marta "kvest" tushunchasi o'tgan asrda kompyuter o'yinlarida paydo bo'lgan. O.V.Pankova, M.N.Kicherova, G.Z.Efimovalarning yozishlaricha, bu tushuncha onlayn va oflayn kompyuter o'yinlarining har xil turlarini nazarda tutadi.

Bunda taqdim etilgan interaktiv hikoyada qahramon yoki qahramonlar bilan o'yinchi o'yinning istalgan vaqtida maqsadga erishish uchun, keyingi bosqichga o'tish uchun biror narsani izlash, qandaydir jumboqni hal qilish yoki muayyan vaziyatda yagona to'g'ri yechimni topish kerak.

Model Braziliya, Ispaniya, Xitoy, Avstraliya, Gollandiya va Amerikada eng ko'p qo'llaniladi. WebQuestlarning ikki turi mavjud: qisqa muddatli va uzoq muddatli. Qisqa muddatli WebQuestlar bilimlarni chuqurlashtirish va uni integratsiyalash uchun, bir-uch darsga mo'ljallangan bo'ladi, uzoq muddatli WebQuestlar talabalar bilimni chuqurlashtirish va o'zgartirish, uzoq muddatga mo'ljallangani semestr yoki o'quv yili davomida bo'lishi mumkin.

Ta'lim veb-kvestlarining o'ziga xos xususiyati shundaki, u bilan talabalarning mustaqil yoki guruhli ishlashi uchun ma'lumotlarning bir qismi yoki barchasi turli veb-saytlarda joylashgan. WebQuest bilan ishlash natijasida talabalarning ishlarini web-sahifalar va web saytlar shaklida Internetda nashr ettirish mumkin.

WebQuest - bu o'quv jarayonida qatnashuvchi talabalarga qaratilgan dars yaratish va ularning tanqidiy fikrlashni rag'batlantirish uchun texnologiyadan foydalanishning yangi vositasi bo'lib hisoblanadi. Sinfda dars jarayonida veb-kvestlardan foydalanish har doim qiziqarli bo'ladi.

Bu talabalarni izlanish olib borishga, talabalar va ularni yaratuvchi o'qituvchilari uchun dars jarayonini maroqli tashkil etishga asoslanadi. WebQuest dizayni talabalarning vaqtini oqilona rejalashtirishni o'z ichiga oladi, bu ma'lumotni topishga emas, balki undan foydalanishga qaratilgan.

Web-kvest quyidagilarga hissa qo'shadi: o'qituvchi talabalarga ko'rsatma beradigan ma'lumotlarni Internetda qidirish, ma'lumotlarni tahlil qilish, umumlashtirish va baholash bosqichida talabalarning tafakkurini rivojlantirish, talabalarning kompyuter ko'nikmalarini rivojlantirish va ularning so'z boyligini oshirish, talabalarni o'qituvchidan mustaqil ravishda o'rganishga undashdan iborat.

Talabalarning darsdan tashqari faoliyatini tashkil etish bo'yicha Davlat Ta'lim Standartining zamonaviy talablari talabalar ishining loyiha va tadqiqot faoliyati kabi shakllarini nazarda tutadi.

Web-kvestning asosi o'qituvchi tomonidan tayyorlangan Internet resurslaridan foydalangan holda berilgan muammoni hal qilish uchun talabalarning individual yoki guruh holda ishlashini tashkil etadi. Web-kvestda talabalar ma'lumotni oddiy qidirmasdan, balki topshiriq ustida ishlagan holda, ma'lumotlarni to'playdi, tahlil qiladi, umumlashtiradi, xulosalar chiqaradi, o'z nuqtai nazarini shakllantiradi va himoya qiladi. Turli manbalardan

olingan ma'lumotlarni o'zgartirishning ijodiy jarayoni fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi va mustahkam bilimlar uchun asos yaratadi.

WebQuestlar kichik guruhlarda ishlash uchun eng mos keladi, lekin alohida talabalar uchun mo'ljallangan WebQuestlar ham mavjud. Web Quest shakllari ham har xil bo'lishi mumkin.

Zamonaviy o'quv jarayonida kvest texnologiyasini qo'llashning nazariy va amaliy asoslari Ya. S. Byxovskiy, B. Dodge, G. Z. Efimova, G. S. Isakova, E. A. Igumnova, M. N. Kicherova, T.A. Kuznetsova, N.V. Nikolaeva, I.N. Sokol kabi olimlarning ilmiy faoliyatida o'rganilgan. Kvest ham guruh (3-5 kishi), ham individual ish uchun mo'ljallangan bo'lishi mumkin va maktab o'quvchilari (Y. S. Byxovskiy, N. G. Budanova, A. A. Vlasova, Yu. N. Zarubina, G. L. Shamatonova) o'rtasida raqobat va yetakchilikni rivojlantiradi[1,29].

O.V.Pankovaning ta'kidlashicha, kvest texnologiyasi birinchi navbatda bolani ta'lim muhitiga singdiradi, Internetda yoki boshqa manbalarda, masalan, darsliklar, didaktik materiallar, plakatlar, taqdimotlar kabi faol qidiruv bilan o'yinga o'xshash jarayonni yaratish orqali bolani qiziqtirishga imkon beradi

Muammo bo'yicha ma'lumotlar bazasini yaratish, uning barcha bo'limlari talabalar tomonidan tayyorlanadi. → Interfaol hikoya yozish (talabalar ishni davom ettirish uchun variantlarni tanlashlari mumkin; buning uchun har safar ikki yoki uchta mumkin bo'lgan yo'nalish ko'rsatiladi;). → Murakkab muammoni tahlil qilishni ta'minlaydigan va talabalarni mualliflarning fikriga qo'shilish yoki qo'shilmaslikka taklif qiladigan hujjat yaratish. → Virtual qahramon bilan onlayn intervyu. Javoblar va savollar ushbu shaxsni chuqur o'rgangan talabalar tomonidan ishlab chiqiladi. Ishning ushbu versiyasi eng yaxshi individual talabalarga emas, balki ularning ishlari uchun umumiy baho (qolgan talabalar va o'qituvchi tomonidan beriladi) oladigan mini-guruhga taklif etiladi.

Web-kvestlarning xususiyatlari → WebQuestda talabalarga uning barcha bosqichlarida bajarilayotgan ishga qiziqishni saqlab qolish imkonini beruvchi "goya" mavjud. Bunday "goya" murakkab syujet, detektiv hikoya, "xazinalar" qidirish yoki o'yin shaklida boshqa har qanday faoliyat bo'lishi mumkin. → WebQuest talabalarning yosh toifasi va qobiliyatiga mos keladigan materiallarni o'z ichiga oladi.

Tarmoqning ma'lumotlarga boyligi resurslarni taqdim etishning ajoyib usuli va turli qobiliyat darajasidagi talabalar bilan jamoaviy ishda to'liq ishtirok etish imkoniyatini beradi; → Web Quest topshirig'ini bajarish qo'shma faoliyatni o'z ichiga oladi.

Jamoa a'zosining umumiy ishga qo'shgan hissasini talabalar tomonidan baholash ham yaxshi rag'batlantiruvchi omil hisoblanadi; → Veb-kvestda material sifatida turli multimedia manba formatlari, masalan, fotosuratlar, xaritalar, animatsiya, video va ovozlardan foydalaniladi. Hech kimga sir emaski, vizual xotira ma'lumotni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi, shuning uchun tarmoqning vizual resurslaridan foydalanish talabalarni qiziqtirishning yana bir usuli hisoblanadi.

WebQuest-dan foydalanish oson. WebQuest bo'limlari bo'ylab navigatsiya intuitiv bo'lishi kerak, talabalar osongina bir joydan ikkinchisiga o'tishlari kerak. Bu WebQuests veb-sahifalar sifatida yaratilganining sabablaridan biridir. → Veb-kvest o'rganilayotgan mavzu bo'yicha boshqa turdagi o'quv materiallari bilan integratsiyalashuvini hisobga olgan

holda ishlab chiqilgan; \rightarrow WebQuest o'rnatilgan baholash mexanizmini o'z ichiga oladi. Baholash talabalarga ish qanday bajarilishi kerakligi haqida yaxshi ma'lumot beradi. Bu WebQuestning eng muhim qismidir. Vazifa talabalarni faktlar asosida ko'proq izlashga, ob'ektlar va hodisalarning munosabatlarini o'rganishga, haqiqiy bilimni yolg'ondan ajratishga, atrofdagi olamdagi sabab-natija munosabatlarini tahlil qilishga majbur qilishi kerak.

O'quv topshirig'ini loyihalashda o'qituvchi kvestning turini hisobga olishi kerak. Syujetga qarab, kvestlar quyidagicha bo'lishi mumkin: - chiziqli (o'yin zanjir bo'ylab qurilgan: bitta vazifani bajargandan so'ng, bolalar keyingisini oladi va hokazo); - hujum (o'yinchilar asosiy vazifani maslahatlar ro'yxati bilan olishadi, lekin shu bilan birga ular mustaqil ravishda muammolarni hal qilish yo'llarini tanlashadi); - halqa ("chiziqli" kvest, lekin aylanada yopiq, bu yerda jamoalar turli nuqtalardan boshlanadi, bu ular uchun marra chizig'i bo'ladi). Kvestlar vaqtiga qarab, ular qisqa muddatli (bir yoki ikkita dars) va uzoq muddatli bo'lishi mumkin.

O'quv kvesti - bu turli xil o'quv modellari texnikasini birlashtirgan, bosqichma-bosqich muammoli vazifalarni hal qilish uchun maqsadli izlanishni sarguzashtlar yoki ma'lum bir syujetga muvofiq o'yin bilan birlashtiradigan dars o'tkazishning muammoli shakli.

Ta'limda kvestlardan foydalanishning ijobiy tomonlarini ajratib ko'rsatishni zarur deb hisoblaymiz: 1. O'quvchilarning ishtiyoqini oshirish.

2. Ehtiyotkorlikni rivojlantirish, tafsilotlarni sezish zarurati.

3. Ajoyib emotsional rang berish tufayli dars materiali yaxshiroq esda qoladi.

4. Guruhda, jamoada ishlash qobiliyatini shakllantirish.

5. Vazifalarning murakkabligini sozlash va har qanday yosh va mavzuga e'tibor berish qobiliyati.

6. Yuqori resurs sarfini talab qilmaydi.

Xulosa sifatida kvestlarning vazifalarini keltiramiz.

Bugungi kunda vebkvestlarni o'tkazishda ko'pincha quyidagi vazifalar qo'llaniladi: - qayta hikoya qilish - o'qituvchi tomonidan taklif qilingan manbalardan materiallarni yangi formatda taqdim etish asosida mavzuni tushunishni namoyish qilish: video taqdimot, plakat, hikoya yaratish; - rejalashtirish va loyihalash - berilgan shartlar asosida reja yoki loyihani ishlab chiqish; - kompilyatsiya - olingan ma'lumotlarning formatini o'zgartirish: yig'ma kitob, virtual ko'rgazma, vaqt kapsulasi, plakat taqdimoti, ertak va boshqalarni yaratish; - ijodiy vazifa - muayyan janrdagi ijodiy ish - rasm, she'r, qo'shiq, video yaratish; - boshqotirma, sirli hikoya, topishmoq, rebus; - baholash - o'z nuqtai nazarini asoslash.

Ushbu kvestlarni qo'llash orqali ta'lim sifatining yanada oshirilishiga va o'quv jarayonining tushunarli va aniq bo'lishiga erishish mumkin.

REFERENCES:

1. Быховский, Я. С. Образовательные веб-квесты [Электронный ресурс]. – Режим доступа URL: <http://www.ito.edu.ru/1999/III/1/30015.html>.

2. Василенко, А. В. https://www.predmetnik.ru/conference_notes/69

3. Дронова, М. В. Квест – одна из современных технологий обучения дошкольников в условиях ФГОС ДО [Электронный ре-сурс] / М. В. Дронова. Режим доступа URL: <https://nsportal.ru/detskii-sad/vospitatelnaya-rabota>

4. Егорченко, В. В. Технология квест как способ формирования активности и самостоятельности школьников. // Сборник статей международной научнопрактической конференции «Проблема процесса саморазвития и самоорганизации в психологии и педагогике» 17 февраля 2018 г.). – Стерлитамак: АМИ, 2018. – С.100-102. – ISBN 978-5-907088-89-4 – Текст : непосредственный.

5. Игумнова Е. А. Квест-технология в образовании: учеб. По-сobie / Е. А. Игумнова, И. В. Радецкая.– Чита : ЗабГУ – 2016. – 164 с. – ISBN 978-5-9293- 1735-4 – Текст : непосредственный.

6. Игумнова, Е. А. Квест-технология в контексте требований ФГОС общего образования. [Электронный ресурс] / Е. А. Игумнова, И. В. Радецкая // Современные проблемы науки и образования. 2016. – Режим доступа URL: <https://science-education.ru/pdf/2016/6/25517.pdf>

7. Boshlang'ich ta'limda o'quv-kvest texnologiyasidan foydalanishning nazariy jihatlari. O'rinova N.M, Muminova N.J., Academic Research in Educational Sciences, Volume 3 | Issue 5 | 2022. 460-472 betlar.

8. Abduraxmonova N.N. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini metodik tayyorgarligini takomillashtirish muammosining pedagogik zaruriyati // Science and innovation international scientific journal volume 1 Issue 8 UIF-2022: 8.2\ISSN:2181-3337.2114-2121 betlar.

<http://scientists.uz/view.php?id=3348><http://scientists.uz/uploads/202208/B-432.pdf> 9. Abdurakhmanova N.N. Structural and substantive features of improving the methodological preparation of future elementary school teachers for the intellectual development of students // The field of scientific research International scientific-online conference Part 4 November 30th Colletions of scientific works Warsaw 2022. / 115-121 betlar.

<https://interonconf.org/index.php/pol/article/download/646/607/595>

10. Abdurakhmanova N.N. The practical situation of improving the methodical preparation of future elementary school teachers for the intellectual development of students // France international scientific-online conference: "Scientific approach to the modern education system" Part 10, 5th December. / 174-177 betlar.

<https://interonconf.org/index.php/fra/article/view/647>